

Олга Срећковић Франић
Библиотека града Београда

УДК 023.4(497.11 Београд):929 Радуловић Ј.
DOI 10.46793/Uzdanica18.2.217SF
Оригинални научни рад

ЈОВАН РАДУЛОВИЋ, УПРАВНИК БИБЛИОТЕКЕ ГРАДА БЕОГРАДА ОД 2001. ДО 2009. ГОДИНЕ

Айспиракџи: У овом раду Јован Радуловић је представљен као посленик који је оставио значајног трага у нашој култури, не само као књижевни стваралац. У раду је приказана његова делатност на месту директора Библиотеке града Београда, у периоду од 2001. до 2009. године. Уз сталну бригу за богаћење књижног фонда, након година рата, инфлације и економске кризе, Радуловић је знатно допринео представљању Библиотеке као културне институције са богатом традицијом и значајним утицајем на културну историју Београда и Србије.

Кључне речи: Библиотека, Београд, Јован Радуловић, књиге, криза, обнова.

Јуна месеца 2001. године Секретаријат за културу града Београда понудио је Јовану Радуловићу место управника Библиотеке града Београда. Познати писац, познати уредник, из познате издавачке куће БИГЗ прихватио је понуду.

Дошао је, како се чинило, из удобног уредничког шињела на чело куће која је имала, осим главне, још тринаест општинских библиотека и око 360 запослених.

Тој 2001. претходиле су бројне године великог сиромашења престоичких библиотека. Сама сам радила у једној од њих и била непосредни сведок. На годишњем нивоу инвентарисало се свега педесетак наслова.

Моје двадесетогодишње искуство у струци и познанство још из студентских дана препоручило ме је тиму новог управника. Искрено, стрепела сам, полазећи од предрасуде да су писци људи велике маште, имагинације, речју – невични конвенционалним пословима који захтевају добру организацију и брза и рационална решења.

Из дана у дан моја стрепња се топила, а задовољство у послу расло.

Уз велику помоћ града Радуловић је у кратком времену реновирао просторије Одељења периодике и читаонице на Студентском тргу, истовре-

мено ослободивши главну зграду свих ћошкова претрпаних стотинама кутија пуних периодичне грађе. Изузетан фонд поново је био на услузи студентима, научним радницима и свим грађанима. А у главној згради стављена је у функцију велика галерија Библиотеке, прво за интерне тематске изложбе, а временом прераста у једну од престижних ликовних галерија у центру града.

Трагајући за документима о историји куће коју води, Радуловић је дошао до необичног сазнања: Библиотека града Београда основана је 11. јануара 1931. године, а њен први директор била је Марија Илић Агапова, рођена 1895. године у селу Пађене код Книна. Правник, преводилац, писац и библиотекар, Агапова је имала средњоевропски докторат какав су имали ретки интелектуалци оног времена, међу којима и Андрић.

Библиотеком и Музејом града Београда руководила је од 1932. до 1945. када је смењена због рада ових двеју кућа културе у доба окупације. Брзо је и пензионисана. Требало нам је доста труда да пронађемо гроб где је сахрањена 1984. године. На Новом гробљу, а на руском гробљу, поред супруга Руса почива ова надасве образована и вредна жена.

Каква је то случајност, како назвати то што тачно после 70 година на чело Библиотеке долази писац, интелектуалац, човек који је такође рођен у једном селу код Книна, у Полачи? У Радуловићу се буди уредник и издавач и он објављује *Одабране радове Марије Илић Агапове*, са својим избором и предговором. Установљује 11. јануар за Дан Библиотеке града Београда. Тога дана, сваке потоње године, пред бројним званицама, сарадницима и пријатељима сумирају се резултати рада и најбољем библиотекару Београда додељује се награда са именом Марије Илић Агапове. У овој струци то је и данас угледна и престижна награда.

Горе споменута вишегодишња суша у обнови фондова библиотека застављена је. Град Београд почиње редовно да издваја средства за нове књиге. Формирају се комисије за откуп књига од издавача. А издавачи су углавном нови, предузимљиви, нестрпљиви у реду за препознавање, углед, квалитет. Нема БИГЗ-а, нема Нолита, нема Рада, Просвета посрће, али књига у библиотекама је све више. Била сам на тим вратима на која су улазиле хиљаде књига за једну главну и тринаест општинских библиотека. Нема адекватне речи, а да се избегне патетика, која би прецизно исказала колико се Радуловић радовао. Био је истински поносан гледајући како камиони одвозе стотине и хиљаде књига библиотекама од Сурчина до Гроцке.

По ондашњем закону о обавезном примерку, Народна библиотека Србије достављала је по један примерак Библиотеци града Београда и Универзитетској библиотеци. Споминем то стога што је Јован Радуловић, у дану кад би те књиге стигле у Одељење набавке, са узбуђењем дечака који је стигао у препуну продавницу играчака, прегледао пристигле новитете. Радовао се dobrим књигама, педантно и зналачки уређеним, добро преведеним. Само такав зналац посла око настајања једне књиге могао је и на први поглед да

процени квалитет издавачког посла. Од тог његовог вишесатног боравка у Одељењу набавке највише користи имали су управо запослени у том одељењу. Био је то час о књизи, из прве руке. Уз Радуловића смо градили поуздан критеријум о квалитету фондова у чијем смо формирању свакодневно учествовали.

Као управник библиотеке Јован Радуловић није много путовао. Прва и последња станица на његовом путу биле су његове књиге. „Радост писања већа је од радости путовања”, цитирао би Виславу Шимборску. Али Радуловић је слао своје запослене на познате сајмове књига у Европи: у Франкфурт, Париз, Болоњу. Примера ради, начелник одељења уметности добио би неколико дана боравка у Паризу, са задатком да се добро упозна са радом наших чувених сликара тамо, што је била озбиљна припрема за формирање ликовне галерије, поменуће на почетку овог текста.

Библиотека града Београда имала је свој штанд на сваком сајму књига октобра месеца у Београду. И пре Радуловића Библиотека је имала скромну издавачку делатност. Нека овде остане забележено шта је објављено у Библиотеци за време његовог руковођења.

1. Одабрани радови / Марија Илић-Агапова ; избор и предговор Јован Радуловић ; [библиографија Радмила Цветковић]. - Београд : Библиотека града Београда, 2002

2. Карађорђе и Први српски устанак / Владимир Ћоровић. - Београд : Библиотека града Београда, 2003

3. Грађа за библиографију југословенске и стране књиге о Београду : из књижног фонда Библиотеке града Београда. Књ. 2 / Библиотека града Београда, Завичајно одељење ; [главни и одговорни уредник Јован Радуловић ; превод уводног текста на енглески Лазар Мацура]. - Београд : Библиотека града Београда, 2003

4. Заборављени светови : Библиотека града Београда, 1–12. децембар 2004. године / главни уредник Јован Радуловић ; кустос изложбе Иванка Лазовић. – Београд : Библиотека града Београда, 2004

5. Дјело настаје даље од писаћег стола : разговори са Владаном Десницом / приредио Јован Радуловић . - Београд : Библиотека града Београда, 2005

6. Владан Десница : (1905–1967) : изложба Библиотеке града Београда поводом обележавања 100-годишњице рођења писца : [Галерија Библиотеке града Београда, 19–30. септембар 2005.] / [аутор изложбе и каталога Олга Красић-Марјановић ; предговор Јован Радуловић] . - Београд : Библиотека града Београда, 2005

7. Обрадовић, Доситеј: дела; избор и поговор Никола Грдинић. - Београд : Библиотека града Београда : Драганић, 2005

8. Научно-истраживачки пројекат за београдску тврђаву : изложба поводом првих 30 година рада : Галерија Атријум Библиотеке града Београда,

20–30. јун 2006. / [текст Марко Поповић ; главни уредник Јован Радуловић ; кустос изложбе Љиљана Зечев] . – Београд : Библиотека града Београда, 2006

9. Живот царског генерала и славног инжењера господина барона Доксата де Мореза, погубљеног 20. марта 1738. у Београду, уз опис појединих дешавања у тадашњем рату против Турака / уредник и писац предговора Љубица Ђоровић; с немачког превео Милорад Софронијевић. - Београд, Библиотека града Београда, 2006

10. Књижевно дело Владана Деснице : зборник радова поводом 100-годишњице рођења / [уредници Јован Радуловић, Душан Иванић] . - Београд : Библиотека града Београда, 2007

11. Београд на Дунаву : Одељење старе и ретке књиге о Београду – Завичајно одељење : [изложба старих карата, рукописа, фотографија и књига из фондова Библиотеке града Београда] / Дани европске баштине „Реке – токови наслеђа”, 20. септембар – 5. октобар 2007. ; [аутори изложбе Љубица М. Ђоровић, Никола Перишић и Лидија Тонтић ; главни уредник Јован Радуловић] . - Београд : Библиотека града Београда, 2007

12. Радуловић, Јован : Зрна из плеве / Јован Радуловић. - Београд, Библиотека града Београда, 2007

13. Бранислав Макеш : Сенке : Галерија „Атријум” Библиотеке града Београда, 14–28. фебруар 2008. / [текст Ивана Марцикић ; главни уредник Јован Радуловић] . - Београд : Библиотека града Београда, 2000

14. Коста Брадић : слике : Библиотека града Београда, Галерија „Атријум”, 27. октобар – 14. новембар 2008. / [главни уредник Јован Радуловић] . - Београд : Библиотека града Београда, 2008

15. Станко Зечевић : цртежи : Галерија „Атријум” Библиотеке града Београда, децембар 2008. / [главни уредник Јован Радуловић] . - Београд : Библиотека града Београда, 2008

16. Бранислав Михајловић : слике : Библиотека града Београда, Галерија „Атријум”, 16. јануар – 12. фебруар 2009. / [главни уредник Јован Радуловић] . - Београд : Библиотека града Београда, 2009

17. Петар Омчикус = Pierre Omčikus : светлосна збивања = événement lumineux, [Галерија „Атријум”, Библиотека града Београда] / [главни уредник Јован Радуловић ; превод на француски Владимир André Чејовић ; фотографије Бранко Белић] . - Београд : Библиотека града Београда, 2009

Као што је умео да изабере добру књигу, Радуловић је имао изузетно добру процену ко ће од бројних запослених бити најодговорнији и највреднији на пословима који траже знање, експедитивност и одговорност. Његови најближи сарадници били су поносни на свог управника. Није им било ускраћено сазнање да се и он поносио њима.

На свечаном отварању Библиотеке града Београда, на месту где се она данас налази, 1986. године, Десанка Максимовић је изјавила: „Да смо три

века тражили где ћемо је ставити, не бисмо јој лепше место нашли, у про-
чеље је гледа песник Милан Ракић, недалеко на Калемегдану су и Бранко
Радичевић, Војислав Илић, Бора Станковић, да не набрајам све чија ће дела
вековати под кровом ове библиотеке.”

И лик и дела Јована Радуловића вековаће, такође, у Библиотеци града
Београда.

Најзад, нешто лично. Позвао ме је једном у своју канцеларију и дао
ми једну књигу, рекавши ми да је прочитам па да поразговарам, он би јако
желео да неко напише сличну књигу разговора са њим. Била је то књига
Слободана Новака *Дијалозије* (Разговор водила Јелена Хекман), Загреб, Ex
libris, 2001. На унутрашњој страни, после наслова, мото: „Сваки је поку-
шај животописа тек мозаик паноа и драперија посланих уокруг једне мале
сцене на којој лежи човек – као мртав”. Никада више нисмо споменули ту
књигу, око Јована су неки некњижевни, медицински разговори добили на
већој важности.

Olga Srećković Franić

Belgrade City Library

JOVAN RADULOVIĆ BELGRADE CITY LIBRARY DIRECTOR FROM 2001 TO 2009

Summary: The goal of this paper is to shed light on Jovan Radulović's impact on Serbian culture, apart from his literary work. Radulović was the director of the Belgrade City Library in the period from 2001 to 2009. After years of war, inflation and economic crisis, which affected all aspects of the Library work, Radulović was constantly working on the enrichment of the book funds and significantly contributed to the development of the Library as a cultural institution with long tradition and great importance for the cultural history of both Belgrade and Serbia.

Keywords: Library, Belgrade, Jovan Radulović, books, crisis, renewal.